

РЕЗЮМЕ

от главен асистент д-р Мария Аверина
върху представените дисертационни материали в конкурса за ДОЦЕНТ
по ФТР в направление 8.4 „Театрално и филмово изкуство“ на НАТФИЗ
„Кр. Сарафов“, обявен и обнародван в Държавен вестник брой 55
от 8ми юли 2025г.

От всички свои филми избрах да представя като дисертационни материали три от тях като важни точки в моето развитие и търсения като кинорежисьор, както и поради приносния им характер.

Първият филм е пълнометражният ми дебют „От Кремона до Кремона“ (2016). „От Кремона до Кремона“ има многофабулна конструкция, в която се преплитат три житейски съдби на млади българи, като всички персонажи са обединени от желанието да отидат да учат и работят като лютиери в меката на правенето на цигулки – италианския град Кремона. При съпоставката на трите истории, чрез паралелен монтаж се създава напрежение и очакване в зрителя какво следва в житейския път на героите. Този тип съпреживяване на историята от страна на зрителите се доближава до въздействието на игралното кино, което смятам за приносен момент. Моят режисьорски подход се състоеше в това да се доближа максимално до героите, да спечеля доверието им и оттам нататък да наблюдавам естествения ход на техния живот без да се намесвам. Смятам, че тази естественост на героите и ситуацияите, съчетана с близката до фикционална структурата на филма е приносен момент.

Вторият филм, който искам да представя на вниманието на журито, е „Да летиш с плавници“ (2024 г.) В него запознавам българската публика отблизо с българския художник Алцек Мишев, който от 50 години живее и работи в Италия. Изградих филма като пътуване. В този случай скелетът на филма е завръщането на художника в България след 50-годишно отсъствие. „Да летиш с плавници“ има две смислови оси – едната е трансформацията на възгледите на Алцек Мишев – разочарованието му от съвременното изкуство на пърформанса и завръщането му към по-класическите форми на фигуративното, сюжетно изобразително изкуство. Втората нишка е личното завръщане на художника към корените му и към едни от най-близките му хора, с които е прекъснал връзка след бягството си от България. Богатите архивни кадри, предоставени ми от Алцек Мишев, бяха основен компонент при изграждането на филма. Чрез тези най-разнообразни и добре заснети архиви зрителят визуално успява да се потопи в творческия свят на художника от 70те, 80те и 90те години, в който той с богато въображение, замах, чувство за хумор и автоирония създава пърформанси и инсталации на най-необичайни места – от билбордове в най-големите градове на Италия до презокеанския круизен кораб „Куин Елизабет 2“. Ситуациите във филма, заснети чрез метода на наблюдението, възникнаха като част от естествения ход на живота на твореца. Отново моят подход се състоеше в това да спечеля доверието на героя, след което да наблюдавам живота му и да заснема ключови моменти в рамките на завръщането му в България. По моя инициатива в галерия Swimming pool в София беше организирана изложба по случай завръщането на художника в България след 50 години отсъствие. Подготовката на тази изложба използвах и като драматургична ос за изграждането на филма. Откриването на изложбата, на което присъстваха над 200

човека, е и кулминацията на „Да летиш с плавници“. Тази изложба доведе до покана от страна на Националната художествена галерия Алцек Мишев да направи голяма ретроспективна изложба в Двореца, като това се превърна в неговото истинско завръщане като творец в България. Намирам за приносен фактът, че запознах българската публика с един непознат доскоро голям български художник, живеещ в Италия и работещ на различни места по света. „Да летиш с плавници“ доказва как един филм може да промени реалния живот на героите и това също смятам, че е принос.

Третият филм, който представям на вниманието на журито, е „Късен дом“ (2010 г.). Това е филм, в който съпоставям два свята, които съжителстват един до друг – света на старческия дом в Зона Б-5 в София и съвременния, забързан свят на най-големия за времето си мол в столицата - Sofia Mall на бул. Стамболийски. Във филма изследвам духа на времето, в което съжителстват тези паралелни светове, обитателите на които не подозират за съществуването един на друг. В тази по-обща рамка успях да се доближа до две възрастни жени, живеещи в старческия дом и да разкрия богатия им вътрешен свят и силата на духа им, която са съумели да съхранят въпреки самотата и изолацията. Намиране на място на действие за документалния филм, което да носи метафоричен смисъл, е едно от моите режисьорски търсения в творческия ми път дотук. Смятам, че мястото, което обитават героите, носи допълнителни пластове при разкриването на човешките характери и техните житейски избори. В „Късен дом“ противопоставянето на две контрастни пространства между които се движи животът на героите е моя находка, която бих нарекла приносна. В почти всички мои следващи филми героите се движат между две пространства, което ми помага да онагледа с филмови изразни средства видимите пътуванията на героите в реалността, които почти винаги са съпътствани от дълбоки, вътрешни душевни движения.

Във всички мои филми се опитвам да се доближа максимално до героите с нужната деликатност и да успея, колкото е възможно, да ги разкрия в дълбочина. Опитвам се да поставям универсални въпроси за човешкия дух, душевност и за човешките избори в контекста на времето, в което живеем. Опитвам се да намеря и поетичен визуален израз на своите идеи, който да въздейства емоционално върху зрителя и със своите естетически решения да оставя следа и в зрителната памет на публиката.

Всеки един мой документален филм е едно пътуване за мен като автор, след което аз вече не съм съвсем същата. Процесът на взаимодействие с героите на филмите ми променя, струва ми се, поне малко, както мен, така и самите тях. Този нелек, извървян път, надявам се, се усеща и от зрителите и ги кара да съпреживяват случващото се на екрана в степен подобна на съпреживяването, което е възможно при гледането на игрално кино. Възможността за тези вътрешни движения, които понякога дори променят живота на персонажите на филмите, се опитвам да предам и на студентите в процеса на преподаване и да ги насърча смело да търсят своя собствен език на себеизразяване.

Изучавала съм режисура както в България, така и в Англия и това ми помогна да видя съвсем различни подходи и изразни средства при създаването на документално кино. Тази широка представа за съвременните тенденции в документалното кино, заедно със задълбоченото изследване на филми, изградени от архиви, което направих във връзка

с моя докторат на тема «Монтажни принципи при изграждането на документални филми от архивни материали», смятам, че са мой принос при преподаването в Екипните документални модули в 1 курс, както и в модула по „Драматургия на документален филм“ в 3 курс.